

КАТЕГОРІЯ «СОЦІАЛЬНИЙ ЕФЕКТ» У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 346.543.(075.8)(477)

Суц О.П.,
доцент кафедри правового
регулювання економіки
Харківського національного
економічного університету
ім. С. Кузнеця, кандидат
юридичних наук

Сучасний розвиток економічних процесів в Україні неможливо уявити без належного правового регулювання окремих видів господарської діяльності. Не є виключенням й належне правове регулювання інвестиційної діяльності. На сьогодні нормативно-правова база, що забезпечує правове регулювання інвестиційної діяльності склалася, проте вона має безліч прогалин та внутрішніх колізій.

Базовим нормативно-правовим актом, що регулює інвестиційну діяльність є Закон України «Про інвестиційну діяльність» [1], який визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.

Актуальність тематики дослідження зумовлено тим, що Закон України «Про інвестиційну діяльність» оперує такою категорією як «соціальний ефект», проте не надає визначення останньої. Так, при визначенні змісту поняття «інвестиція» у ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» законодавець визначає всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект. Як бачимо з вказаної норми, категорія «соціальний ефект» є однією з законодавчо закріплених ознак інвестицій.

Крім того, вказівка на соціальний ефект від інвестиційної діяльності закріплюється у Законі України «Про інвестиційну діяльність» і в ст. 3 при

визначенні поняття інноваційної діяльності та у ч.3 ст. 2 у якій міститься вимога до інвестиційного проекту в якому з поміж інших вимог законодавець вказує на наявність прогнозу економічного та соціального ефекту від реалізації інвестиційного проекту.

Варто звернути увагу також і на інші нормативно-правові акти регулюючі інвестиційну діяльність у яких також міститься вказівка на наявність соціального ефекту у інвестиційній діяльності. Зокрема це ст. 1 Закону України «Про режим іноземного інвестування» [2] та ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [3], що визначають поняття іноземних інвестицій.

У юридичній науці щодо вивчення категорії «соціальний ефект» неодноразово зверталися вчені-правники при дослідженні поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Так, на думку Вінник О.М., для інвестицій характерною ознакою є наявність соціального ефекту. Автор зазначає, що інвестиції визначаються як майнові та інтелектуальні цінності, що мають грошову оцінку та вкладаються в об'єкти господарської діяльності та інших сфер суспільної діяльності (науку, культуру, охорону здоров'я та ін.) з метою досягнення певного соціального економічного ефекту, в тому числі отримання прибутку [4, с. 7].

О. Р. Кібенко зауважує, що безперечно, у п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» мається на увазі позитивний соціальний ефект, що, іншими словами, можна зазначати як суспільно-корисну діяльність інвестора. Очевидним прикладом такої діяльності, на думку вченої, є благодійна діяльність [5, с. 35-36].

Зважаючи на позицію О. Е. Сімсон, здійснення інвестиційної діяльності лише з досягненням соціального ефекту кульгає не тільки з правової точки зору, але й не відповідає економічному змісту інвестування, який полягає в процесі прирощення капіталу. Соціальний ефект може досягатися скоріше не від прямих інвестицій в підприємницький оборот, а шляхом збільшення доходів від інвестиційної діяльності і відповідних

надходжень в державний бюджет, які використовуються на фінансування соціальних програм [6, с.113-114].

Критично сприймаючи вказані наукові підходи, вважаємо, що соціальний ефект не може розглядатися а ні як основна мета, а ні як додаткова мета здійснення інвестиційної діяльності. Соціальний ефект – це ознака, що характеризує результат здійснення інвестиційної діяльності порівняно з отриманням прибутку. Існування соціального ефекту без отримання прибутку від інвестиційної діяльності неможливо.

Враховуючи наукові підходи вчених-правників та нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційну діяльність, можемо прийти до того висновку, що суттєвим недоліком правового регулювання інвестиційної діяльності є відсутність у законодавстві поняття «соціальний ефект», оскільки дана категорія закріплена у законодавстві.

Література

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. за № 1561-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 646.
2. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р. за № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – N 19. – Ст. 80.
4. Вінник О.М. Інвестиційне право : навч. посіб. – К. : Юридична думка, 2005. –568 с.
5. Кибенко Е.Р. Особенности правового регулирования иностранных инвестиций в Украине (международный частно-правовой аспект) : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.03. / Е.Р. Кибенко. – Х. 1998. – С. 35-36.
6. Симсон О.Э. инвестиционные и инновационные правоотношения: Перспективы развития публичной и частной сфер :

Монографія. – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 113-114 - 416 с.